

Artă și cărți

O expoziție ne-mai-văzută Cuvinte despre mierea din cărți

de Claudia Bucsay

La un an de la vernisarea sa, expoziția *Grafie* este în continuare ancorată pe simezele din Aula Bibliotecii Centrale Universitare „Eugen Todoran,” așteptând să fie redescoperită și reinterpretată. Apogeul expoziției s-a înregistrat în cadrul vernisajului și al dezbaterii *Cartea ca obiect de artă* moderată de Adriana Babeți, Vasile Docea,

Smaranda Vultur, Ioan Vultur, Tasi Tajó și Ileana Pintilie. Acest dialog a fost o mărturie care a animat și metamorfozat expoziția *Grafie*, printr-o incursiune în amintiri personale, istoria artei, evenimente culturale, noțiuni de estetică, de literatură cu și despre viață. Dar restricțiile impuse de pandemie au limitat accesul publicului în interiorul clădirii și inevitabil în Aula Bibliotecii, iar expoziția și-a așternut un somn

adânc, deranjat în luna aprilie de un eveniment neașteptat: înlocuirea unei lucrări din expoziție cu o creație recentă, ce s-ar putea defini ca un produs creativ al artistului din timpul pandemiei. Această piesă de tip puzzle se încadrează în stilul, tematica și modul de lucru al lucrărilor anterioare, însă devine un vehicul ce dinamizează expoziția, atât prin forma dată de tridimensionalitate, cât și prin absența unui titlu, o alegere deliberată a artistului.

In cadrul expoziției *Grafie* cartea devine materie primă în procesul creativ, iar Tasi invocă puterea și farmecul artei de a scrie, depășind granițele caligrafiei și definindu-și identitatea artistică. Acest tip de scriere ce undulează fizic bucăți de carte sau detalii tipărite ce se întrepătrund în formațiuni de sine stătătoare, leagă fire narrative noi prin structurile fizice, cromatice și tridimensionale. În timp ce fiecare artist devine un arhitect al propriei lumi, la fel cum albina matcă stă la baza ierarhiei stupilor, artistul Tasi Tajó depozitează materialul cules din scoarța cărților, îl depune cu migală și perfecțiune pe șevaletul care prinde greutate cu fiecare înmagazinare, îl hrănește, îl tratează, îl reinterpretază și reface ordinea interioară a lumii.

Operele sale de artă se situează la limita dintre pictură, sculptură și chiar tapiserie. Tasi însuși afirmă: “folosesc cartea în cazul meu drept materie primă fiindcă o consider ca pe o persoană care are informația ei, viața ei. Astfel, folosind cartea ca materie primă, eu practic o înzestrez indiferent de conținut. Este vorba despre o altă valență iar cartea devine un obiect pe care îl percep și descifrez doar privindu-l. Drept urmare, nu mai este nevoie să îl răsfoiesc, ci practic în forma ei, dar invers, ca într-o oglindă, cartea este descifrată, nu trebuie să o citesc ca să o înțeleg. Eu sunt doar un segment de adevăr. Când ne așezăm în jurul operelor, fiecare vede o bucățică și împreună alcătuim adevărul complet.” Pornind de la acest crez, lucrarea fără titlu este ultima piesă din expoziție ce încheie pe de o parte seria de lucrări, iar pe de altă parte deschide orizontul interpretărilor, dialogul dintre generații, sporind imaginația și dragostea pentru artă în general.

Opera de artă a fost întotdeauna însoțită de un proces de interpretare, preponderent personal și subiectiv. Rolul pe care îl joacă privitorul în procesul creativ este decisiv, deoarece finalitatea artei depinde doar de puterea observatorului de a se detașa de contextul istoric și de a transcende semnificațiile figurative, prin contopirea cu creația. În general, judecata operei de

artă este influențată în mare parte de funcția estetică, la care se adaugă experiența profesională a privitorului, reperele culturale, educația, profunzimea sau superficialitatea, și, nu în ultimul rând, simțurile sau emoțiile. Arta vizuală angajează toate simțurile în procesul de descifrare a sensului, iar multitudinea interpretărilor înzestreză lucrarea cu un nou conținut, susținându-i viața și apartenența la spațiul contemporan. Astfel, invitația neoficială de a găsi titlul potrivit noii lucrări devine un periplu creativ pentru privitor și o incursiune în istoria personală.

Teoreticienii și criticii de artă aplică în primul rând principiile de analiză pornind de la context, culoare, formă, stil, biografia artistului și ulterior descifrează semnificațiile. În cazul lucrării fără nume din expoziția *Grafie*, privitorul este pus față în față cu multitudinea de sensuri generată de contemplarea și lecturarea unui tablou. Dimensiunea tabloului întregită de forma aerodinamică invocă zborul sacru al păsării spre infinit, reactualizând mitul lui Icarus în contemporaneitate. Uneori, cele mai bune instrumente de cooperare cu o realitate incertă, dominată de frică și panică, sunt cele care i-au ajutat pe oameni să depășească ororile războaielor mondiale și anume artele frumoase, prin detașarea de lumea aparentă și atingerea lumii sensibile prin muzică, pictură, sculptură sau fotografie. În timp ce pentru mine lucrarea își ia zborul spre înălțimi probabil ghidată de muzica sferelor înscrisă pe portativele ascunse în sculpturile tubulare din Aula Bibliotecii, această formă inspiră și alte judecăți, conform cărora lucrarea devine o specie din regnul Fungi pentru una din privitoare, corelându-o cu istoria orală a acestui subiect, iar pentru alt privitor lucrarea devine un obiect cu care el se identifică și rezonază: îmbrățișarea ca dovadă a iubirii și astfel lucrarea fără nume devine un simbol al dragostei ce cuprinde la propriu spațiul, oamenii și gândurile lor. În schimb, pentru un filolog lucrarea ar putea însemna doar un semn grafic sau o reactualizare a simbolisticii hieroglifelor, iar lista poate continua.

Vasile Docea

Ce iese din mâna lui Tasi parcă te face să îl ierți că scoate cărțile din propriul lor domeniu, acela al suportului de transmitere a informației, și le transformă într-un obiect de artă. Nu este o deturnare propriu-zisă, ci, mai degrabă, o ducere la extrem a uneia dintre calitățile pe care

cartea le-a avut de la început: caracterul estetic, prezent și înainte de apariția tiparului. Manuscrisele medievale erau frumos decorate, desenate, pictate. Cărțile, mai târziu, unele dintre ele, aveau ferecături frumoase. Astăzi, din păcate, nu se mai produc astfel de obiecte. Dincolo de principala calitate de transmițător de informație, la Tasi cărțile devin un fel de vehicul de comunicare estetică.

Ileana Pintilie

Cartea este pentru Tasi, după cum spuneam, un simbol și un material, pentru că artistul este atât de pasionat de această carte, încât modul său de lucru este o formă de absorbție. Cartea nu mai este neaparat un simbol al cunoașterii, este mai mult, deoarece se transformă într-un fel de mozaic, o textură foarte fină și rafinată. Cert este că nu îl consider un păcătos care distruge cărțile, ci pur și simplu un artist care le devorează într-un mod spiritual dar și material. Vorbim despre rafinamentul care este foarte vizibil în toate lucrările lui și care a ajuns din ce în ce mai evident, mai elaborat în ultima perioadă. Aș spune că merge mână în mână cu meticulozitatea, cu ideea de meșteșug în sensul adevărat al cuvântului, un anume tip de manualitate care este înăscută, dar și asumată.

Smaranda Vultur

Dacă mergeți la Socolari, veți descoperi o altă pasiunea a lui Tasi, care este mierea, iar organizarea stupilor într-un mod ce amintește de paradis se aseamănă cu expoziția, prin culorile cu care sunt vopsiți și prin armonia spațiului. Și pornisem de la o analogie, așa cum albinele își depun în faguri mierea, putem să ne gândim că biblioteca este un fagure uriaș în care se depune în timp mierea cuvintelor. Avem și mierea care ne transmite dulceața vieții, m-am gândit că există o analogie și inițial ne-am dorit să facem o expoziție despre cărți și miere. Din păcate, din diverse motive nu am putut să ne suprapunem cu perioada în care mierea este proaspăt adusă din stupi... M-am gândit ce unește cele două pasiuni ale lui Tasi? Tasi reprezintă tradiția artiștilor care își leagă opera de meșteșug pentru că el este un meșteșugar. L-am văzut cum a montat expoziția timp de două zile, a lucrat ca un bijutier, deși lucrările sunt grele, au cerut eforturi pentru a fi ridicate, transportate și așa mai departe, a

lucrat cu o precizie a spațiului pe care o regăsim și la casa din Socolari.

Ioan Vultur

Avem câteva portative în anumite lucrări, care trimit la relația artelor plastice cu muzica, confirmând interferențele vizate de Tasi în lucrările sale. Cred că Tasi este un artist care în momentele de creație aude această muzică pe care o sculpează în lemn.

Adriana Babeți

Eu am urmărit expozițiile de carte ca obiect, cu diverse titluri, din anii '60 până la această expoziție și ce face Tasi este, după parerea mea, altceva, pentru că el este deosebit ca structură artistic-umană. L-am cunoscut pe traseul drumului său spre Socolari în diferite ipostaze și l-am redescoperit alături de generații tinere de liceeni și studenți la el acasă la Socolari. E ceva foarte rar și foarte prețios.

